

بایسته‌های سیاست‌های علمی تجاری سازی آموزش عالی در برنامه هفتم توسعه

سارا بسطامی کتولی^a، رحمت الله اللهیاری^b
^a دانشجوی کارشناسی ارشد (دانشگاه تهران)
^b استادیار دانشگاه تهران

sara.bastami@ut.ac.ir

چکیده: امروزه سیاست‌گذاری علمی ابزاری بی بدیل برای رسیدن به اهداف و آرمان‌های جوامع می‌باشد. سیاست‌گذاری علمی بنا دارد آینده‌ای ممکن و مطلوب را در زمینه علم و دانش برای جامعه ترسیم کند. دانش زیربنای توسعه و ثروت است و برخلاف توانمندی‌های قابل توجه کشور در تولید علم، بیشتر مراکز آموزش عالی در زمینه‌ی تجاری سازی موفق عمل نمی‌کنند. یکی از اصلی‌ترین ابزارهای سیاست‌گذاری کشور در طول ۳۰ سال گذشته، برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است. در چنین سندهایی تلاش بر آن است که با تجهیز و هدایت منابع مالی، فیزیکی، انسانی و حتی سرمایه‌های فرهنگی و اجتماعی کشور در یک افق میان‌مدت (۵ سال)، فاصله کشور با شاخص‌های مطلوب توسعه‌یافتگی کاهش یابد. ایجاد بستری برای تجاری سازی دانش و پیش‌بینی آن در برنامه توسعه هفتم، علاوه بر فراهم آوردن ارزش‌های اقتصادی برای کشور، منجر به رشد اقتصادی و فنی جامعه می‌شود. لذا مطالعه حاضر معطوف بر آخرین سند توسعه، برنامه هفتم می‌باشد.

کلمات کلیدی: سیاست علمی، تجاری سازی، آموزش عالی، برنامه هفتم توسعه

۱. مقدمه

اهمیت و تأثیر نظام‌های آموزش عالی و تحقیقات بر پیشرفت کشورها و سرعت توسعه آنها بر کسی پوشیده نیست. تربیت نیروی انسانی متخصص، تولید علم و ارائه راه حل برای مشکلات و مسائل حوزه‌های مختلف از جمله مهمترین مأموریت‌هایی است که این نظام‌ها برعهده دارند. بنابراین میتوان گفت برنامه‌ریزی و تکیه بر نقشه راه مبتنی بر وضعیت حال و آینده نظام آموزش عالی، از ضروریترین اقداماتی است که به عنوان امری فرابخشی باید مورد توجه دولت‌ها قرار گیرد. همچنین با در نظر گرفتن اینکه برنامه هفتم توسعه آخرین برنامه در تحقق اهداف چشمانداز ۱۴۰۴ و همچنین اولین برنامه در پیاده سازی رهنمودهای گام دوم انقلاب اسلامی است، توجه به اولویت‌ها به منظور جهت‌دهی واقع‌گرایانه و منطبق با نیازهای کشور در طول سال‌های برنامه از دیگر ضروریات زمان حال به نظر می‌رسد. از همین رو ضرورت دارد ظرفیت‌ها و نیازهای نظام آموزش عالی و تحقیقات کشور متناسب با شرایط و ملاحظات آن برنامه‌ریزی و جهت‌دهی شود. نظام آموزش عالی در عمر کمتر از یک قرن به نسبت سایر نظام‌های آموزش عالی دنیا با چندین قرن سابقه، عملکرد مفیدی داشته است. لکن برای ارائه تصویر واقعی و شفاف از وضعیت علم، فناوری و نوآوری کشور و کیفیت عملکرد الزم است وضعیت موجود مورد توجه قرار گیرد تا ضمن روشن شدن ابعاد مختلف موضوع، برای رسیدن به شاخص‌های کیفی معتبر مطابق با نیازها و اولویت‌های کشور، تلاش‌هایی صورت گیرد.

پژوهش حاضر با هدف ارائه اولویت‌های اساسی حوزه سیاست‌گذاری علمی تجاری سازی آموزش عالی در برنامه هفتم توسعه انجام شده است. به منظور دستیابی به اولویت‌های اساسی دولت سیزدهم در برنامه‌ریزی برای نظام آموزش عالی، یکی از الزامات غیرقابل انکار در بررسی وضعیت موجود آگاهی از چالش‌هایی است که این نظام را با اختلال‌هایی مواجه ساخته‌اند. شایان ذکر است چالش‌های ارائه شده در جدول از تحلیل اسناد بالادستی و مصاحبه با خبرگان علمی و اجرایی احصاء شده است. در ادامه با توجه به وضعیت ترسیم شده و همچنین چالش‌های احصاء شده، اولویت‌هایی که نیاز است تا در برنامه هفتم توسعه با نگاه تجاری سازی آموزش عالی مورد توجه قرار گیرد، همراه با راهبردها و سیاست‌های اساسی در آن زمینه گردآوری شده است.

۱.۱ ساختار کلی

۱.۲ تعاریف

سیاست علمی

برای تعریف سیاست علمی نخست باید معنی دو واژه «علم» و «سیاست» را روشن کرد. علم عبارت است از فرآیند شناخت طبیعت. واژه علم را در پیوند با مجموعه دانش بشری در یک رشته و یا بطور اعم نیز بکار می برند. در پیوند با مفهوم سیاست علمی این واژه هم بر مجموعه دانش بشری و هم بر جنبه دینامیک آن یعنی روش علمی دلالت دارد، چون هم کاربرد علم موجود در زندگی بشری مورد نظر است و هم به گسترش دامنه های علم نیاز است. سیاست عبارت است از اصل یا مجموعه ای از اصول که مشخص کننده روش یا روش های کلی برای عمل در زمینه ای بخصوص و مورد نظر باشد. مراد ما از سیاست در اینجا سیاست عمومی در زمینه مسائل عمومی است.^۱

در نتیجه سیاست علمی مجموعه ای از اصولی است که مشخص کننده روش های کلی برای عمل در زمینه زندگی علمی یک جامعه یا یک ملت باشد. سیاست علمی نخستین مرحله در روند سازندگی اجتماعی است که برنامه گذاران و سیاست گذاران می توانند از آن برای توسعه اجتماعی یاری گیرند. از یک دیدگاه همه کشورها و جوامع سیاست علمی دارند. چون برابند همه فشارها و نیروها در داخل جامعه بالاخره به نوعی سیاست و تخصیص منابع می انجامد که این غالباً آگاهانه نیست. اما در اینجا مراد از سیاست علمی آن مجموعه سیاستهایی است که آگاهانه و برای رسیدن به هدفهای خاص اجتماعی (به معنی عام) طرح ریزی شده باشد. بنابراین در پس این گونه سیاستها باید تصویری هم درباره چگونگی نظم نوین آینده وجود داشته باشد. اصولاً کار سیاست گذار آن است که با توجه به هدف یا هدفهایی که دارد بگوید چگونه و به چه وسیله ای می خواهد به آن هدفها برسد. اما نوع تصمیمهایی که در مسائل مربوط به سیاست علمی در جامعه ای گرفته می شوند بستگی به ارزشها و آرزوهای قدرتهای مسلط در آن جامعه درباره آینده و اندیشه های آنان در مورد زندگی خوب دارد. از یک دیدگاه مطلق گرایانه، علم تنها یک وسیله است. چون در واقع سیاست علمی سیاستگذاری برای تغییر است. سیاستگذاری برای بوجود آوردن فردایی است که اکنون وجود ندارد. اگر آینده بنا بود مانند امروز باشد نیازی به اندیشه برای دگرگون کردن نبود.^۲

برنامه هفتم توسعه

سیاستهای کلی برنامه پنج ساله هفتم

سیاستهای کلی برنامه هفتم در ۷ سرفصل «اقتصادی»، «امور زیربنایی»، «فرهنگی و اجتماعی»، «علمی، فناوری و آموزشی»، «سیاسی و سیاست خارجی»، «دفاعی و امنیتی»، «اداری، حقوقی و قضایی» و در ۲۶ بند تصویب شده است.^۳

بخش چهارم یعنی «علمی، فناوری و آموزشی» حاوی مفاد ذیل است:

۱۹- برقراری حاکمیت ملی و صیانت از ارزشهای اسلامی - ایرانی در فضای مجازی با تکمیل و توسعه شبکه ملی اطلاعات و تأمین محتوا و خدمات متناسب و ارتقاء قدرت سایبری در تراز قدرتهای جهانی با تأکید بر مقاومسازی و امنیت زیرساختهای حیاتی و کلان داده کشور.^۴

۲۰- افزایش شتاب پیشرفت و نوآوری علمی و فناوری و تجاری سازی آنها به ویژه در حوزههای اطلاعات و ارتباطات و زیست فناوری و ریزفناوری و انرژیهای نو و تجدیدپذیر و روزآمدسازی و ارتقاء نظام آموزشی و پژوهشی کشور.^۵

^۱ (بریمانی و دیگران، ۱۳۹۶)

^۲ (برزگر، ۱۳۷۱)

^۳ متن سیاست های کلی ابلاغی رهبر معظم انقلاب

^۴ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور

^۵ سیاستهای کلی علم و فناوری

تجاری سازی آموزش عالی

ایجاد بسترهایی برای تجاری سازی دانش، علاوه بر فراهم آوردن ارزش های اقتصادی برای سازمان ها، منجر به رشد اقتصادی و فنی جامعه می شود. از آنجا که به بازار رسانیدن یک محصول می تواند تضمین کننده موفقیت و بقای سازمان ها باشد، تجاری سازی به عنوان یک عامل حیاتی مطرح شده است. امروزه تجاری سازی دستاوردهای دانشگاهی از جایگاه ویژه ای در توسعه نظام های علمی، فنی، اقتصادی و اجتماعی برخوردار است زیرا یافته های تحقیقاتی تا هنگامی که در عرصه عمل به کار گرفته نشود و عواید آن ها نصیب جامعه نگردد، نمی تواند سبب رفاه عمومی، اشتغال زایی، توسعه عدالت و کاهش فقر گردد. یکی از عناصر مهم در فرایند توسعه و بهبود فرایندهای تولید و خدمات، خروجی های مختلف تحقیقات علمی است که به پیشرفت علمی کمک می کند. با توجه به مطالعاتی که انجام شده است، در چشم انداز ۱۴۰۰ فاصله عمیق وسیع بین وضع موجود و وضع مطلوب دیده می شود. با وجود ظرفیت علمی در دانشگاه های کشور، ولیکن دانشگاه ها وضعیت مناسبی برای تجاری سازی ندارند و هنوز یافته های علمی که به دست آورده راه ی صنعت و بازار نکرده است و این امر باعث عدم تعامل فعال بین دانشگاه و صنعت شد. لذا برای پر کردن شکاف علمی و اقتصادی کشور باید آموزش بر مبنای پژوهش محور قرار گیرد، اگر این شکاف پر نشود مشکل حل نخواهد شد و به تجاری سازی نخواهیم رسید در این شرایط، نهادهای آموزشی، تنها دارای نقش آموزش و پژوهش نیستند و انتظار می رود که نقش فعال تری در توسعه اقتصادی و اجتماعی ملی و بین المللی و جهانی داشته باشند. دانشگاه ها جهت افزایش سهم منابع درآمد اختصاصی خود در جستجوی روش های متفاوتی هستند که از آن جمله تجاری سازی تحقیقات است. یکی از نشانه های این تغییر رویکرد، تاسیس و رشد دفاتر انتقال فناوری در دانشگاه ها می باشد. با نگاهی به وضعیت کشور در طی سال های اخیر از لحاظ تولید دانش، می توان دریافت با این که دانش زیربنای توسعه و ثروت است و بر خلاف توانمندی های فراوان در تولیدات علم، بیشتر آنها در زمینه ی تجاری سازی موفق عمل نمی کنند. از آنجایی که بین مواد آموزشی دانشگاه ها در نظام آموزش عالی با اشتغال و کارآفرینی در جامعه ارتباط چندانی برقرار نیست، دردهه های اخیر توجه به حوزه تجاری سازی دانش از رسانتهای مهم دانشگاه ها محسوب میشود. از طرفی اما تجاری سازی دانش در نظام آموزش عالی در ایجاد تفکر رقابتی، خلاقیت و پویایی کشور نقش موثری دارد و در صورت هدایت درست میتواند سبب ایجاد اشتغال، درآمدزایی، افزایش قدرت اقتصادی و گامی مهم در جهت توسعه و پیشرفت کشور شود. اهمیت روزافزون تجاری سازی و نگاه ویژه به این مقوله در سطح دانشگاه های جهان، لزوم بررسی آن را در دانشگاه های داخل تبیین می نماید. این یک واقعیت است که شرکت ها نیاز به دستاوردهای علمی و تکنولوژیکی ناشی از دانشگاه های مختلف دارند اما تجاری سازی تحقیقات دانشگاه ها را نمی توانند با موفقیت با توجه به بسیاری از تحقیقات علمی پیشنهاد شده توسط دانشگاه ها برای نیازهای واقعی شرکت ها و همچنین بازارها برآورده و اجرا کنند در نتیجه فرهنگ سازی و بستر سازی دانشگاه جهت فراهم سازی امکانات و آموزش کارکنان و در نظر گرفتن نیازهای جامعه و بازار و ارتباط سه جانبه بین دانشگاه، دولت و صنعت از عوامل کلیدی در ایجاد تجاری سازی دانش در آموزش عالی محسوب می شود.^۷

۱. تجاری سازی فرایند تبدیل علم و تکنولوژی، تحقیقات جدید یا نوآوری به محصول بازار پذیر یا فرایند صنعتی است (Yencken, & Gillin, 2006).
۲. تجاری سازی تلاشی در جهت کسب سود از نوآوری، از طریق تبدیل فناوریهای جدید به محصولات، فرایندها، خدمات جدید و فروش آنها در محیط بازار به شمار می آید (فارسی و جهانگیر، ۱۳۹۱).
۳. تجاری سازی فناوری اشاره به توانایی جذب و سازگاری یک تکنولوژی جدید برای استفاده در تولید و بازار دارد (Kim et al., ۲۰۱۱).

^۱(عرفان و نادى، ۱۳۹۹)

^۷(خسروی و چاحوضی، ۱۴۰۱)

۴. تجاری سازی فرایند تملک ایده ها، پروراندن و توسعه آنها با دانش مکمل، ایجاد و ساخت و تولید کالاهای قابل فروش و فروش محصولات در بازار تعریف می شود. بنابراین فرایند تجاری سازی فناوری تمامی فعالیت ها را از پیدایش ایده تا طراحی محصول، آزمایش نمونه اولیه، ساخت و تولید و بازاریابی در بر میگیرد (Vercauteren, 2004).

۲.۱. جدول تحلیلی چالشی - راهبردی

سیاستها	راهبردها	الزامات اصلاحی	چالش های فرعی	چالش اصلی
<p>- احصای فعالیتها و اقدامات جاری نهادهای متولی آموزش عالی و مطابقت آن با قوانین تشکیل / اساسنامه</p> <p>- بازنگری و اصلاح در قوانین تشکیل / اساسنامه نهادها با همکاری نهاد تصویب کننده قانون تشکیل / اساسنامه.</p> <p>- بررسی و مشخص کردن محل تلاقی و تداخل عملکرد نهادها و تدقیق وظایف و مأموریت های هر یک از نهادها و اعلام رسمی آنها.</p> <p>- مشخص کردن اهداف و مأموریت های مورد انتظار از نظام آموزش عالی کشور و تقسیم وظایف و مأموریتها متناسب با ظرفیتها و توان هر یک از نهادها</p> <p>- تدوین نظام تعاملی و ارتباطی نهادها به منظور هماهنگی و انسجام بیشتر</p>	<p>بازبینی قوانین تشکیل و اساسنامه های نهادهای دخیل در اداره آموزش عالی</p> <p>مشخص کردن حدود مدیریت و مرزبندی وظایف و مأموریت های نهادهای دخیل در اداره کردن آموزش عالی</p> <p>بازطراحی نظام سیاستگذاری انسجام بخش با در نظر گرفتن اهداف و مأموریت های کلان حوزه آموزش عالی</p>	<p>انسجام بخشی ساختار سیاستگذاری</p>	<p>- تعدد نهادهای تصمیم گیر و سیاستگذار در ساختار نظام آموزش عالی کشور</p> <p>- مشخص نبودن نظام تعاملی و نبود هماهنگی میان نهادها در ساختار نظام آموزش عالی کشور</p> <p>- مشخص نبودن حدود مدیریت و مرزبندی وظایف و مأموریتها و وظایف نهادها</p> <p>- منشأ شکل گیری متفاوت نهادها و دستگاهها</p> <p>- وجود قوانین و اساسنامه های ناهماهنگ</p>	<p>ضعف در انسجام نظام حکمرانی و سیاستگذاری آموزش عالی</p>

نخستين كنفرانس ملي كنكاش هاي علوم انساني در
مديريت، كار آفريني، اقتصاد و حسابداري

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۳/۱۱

<p>میان آنها. اعطای مشوق‌های مالیاتی (اعتبار مالیاتی) به واحدهایی صنعتی و تولیدی به گونه‌ای که سهم بخش صنعت و تولید از هزینه کرد اعتبارات تحقیق و توسعه به حدود ۵۰٪ از کل اعتبارات برسد .</p> <p>- تکلیف دولت به حمایت مالی و پشتیبانی ویژه از چند دانشگاه برتر کشور به منظور تشویق این دسته از دانشگاه‌ها که از نظر شاخص‌های اشتغال فارغ التحصیلان، قراردادهای ارتباط دانشگاه و صنعت و حل مسائل و چالش‌های کشور فعالیت‌های قابل توجهی انجام می‌دهند.</p> <p>- تغییر معیار اختصاص بودجه به دانشگاه‌ها و مراکز علمی کشور از شاخص کمی (سرانه دانشجو) به یک شاخص ترکیبی که هم شامل شاخص کمی تعداد دانشجویان و هم شاخص کیفی مشارکت در حل مسائل کشور باشد.</p> <p>- تکلیف دولت به</p>	<p>حمایت از پژوهش‌های کاربردی و تقاضامحور</p>	<p>تبدیل علم به ثروت و قدرت و توسعه و تقویت اقتصاد دانش‌بنیان</p>	<p>- نبود نظام نیازسنجی پژوهش در کشور</p> <p>- نبود نهادهای واسط برای برقراری ارتباط میان دانشگاهها و بازار و صنعت</p> <p>- اعمال بودجه‌ریزی سرانه محور و مبتنی نبودن بر بودجه‌ریزی عملیاتی</p> <p>- وجود بودجه‌های دولتی و در نتیجه رغبت کم دانشگاه‌ها جهت افزایش درآمدهای اختصاصی</p> <p>- اجرایی نشدن سند آمایش آموزش عالی</p>	<p>مأموریت‌گرا و نیازمحور نبودن پژوهش‌های دانشگاهی</p>
--	---	---	---	--

8 . طبق بررسی‌های انجام شده سهم هزینه کرد بخش صنعت و تولید در تحقیق و توسعه کشورهای توسعه یافته بین ۷۰ تا ۸۰ درصد است.

نخستين كنفرانس ملي كنگاش هاي علوم انساني در مديريت، كار آفريني، اقتصاد و حسابداری

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۳/۱۱

فراهم‌سازی زیرساخت و حمایت‌های لازم از صادرات محصولات و خدمات علم و فناوری به‌گونه‌ای که تا پایان برنامه هفتم با ارزش‌افزوده ناشی از صادرات این محصولات و خدمات سالیانه به میزان ۵ درصد^۹ از وابستگی به درآمدهای نفتی بکاهد.

-میتوان به منظور کاهش موازی کاری مؤسسات و مراکز پژوهشی با مکلف نمودن کلیه دستگاه‌های موضوع ماده "۵" قانون مدیریت خدمات کشور به ویژه وزارتخانه علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، جهاد کشاورزی، صنعت، معدن و تجارت و جهاد دانشگاهی و مراکز وابسته به آنها، در راستای حل چالش‌های کشور به گونه‌ای عمل شود که منابع و اعتبارات تخصیص یافته به این مؤسسات فقط در چارچوب اولویت‌هایی که به پیشنهاد بالاترین مرجع دستگاه‌های مربوطه و به تصویب شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری میرسد، هزینه شود. گزارش عملکرد

ساماندهی و سامان‌یابی ظرفیت‌ها و مأموریت‌های پژوهشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی کشور در راستای حل چالش‌ها و مسائل اولویت‌دار کشور

۹. هم‌اکنون میزان صادرات محصولات فناورانه از کل صادرات کشور بنا به آمار منتشر شده توسط بانک جهانی در سال ۲۰۱۹ کمتر از ۱٪ است.

نخستین کنفرانس ملی کنکاش های علوم انسانی در مدیریت، کارآفرینی، اقتصاد و حسابداری

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۳/۱۱

این ماده میتواند توسط شورای عالی عتف هر ۶ ماه یک بار به مجلس شورای اسلامی ارسال شود.

-وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی میتوانند به گونه ای برنامه ریزی نمایند که بخشی از ظرفیت دانشجویان دکتری تخصصی در دانشگاه ها و سایر مؤسسات آموزشی و پژوهشی دولتی (بجز دستیاری پزشکی و دندانپزشکی و دکتری تخصصی هنر) به شرط انعقاد قرارداد پژوهشی با صنعت و یا سایر بخش ها جذب و پذیرش شوند. بدین ترتیب از سال اول اجرای این برنامه، حداقل ۵ درصد از پذیرش دانشجویان دکتری براساس قراردادهای پژوهشی جذب شوند و پس از ۵ سال میزان پذیرش از طریق این شیوه برای رشته های فنی و مهندسی به ۸۰ درصد برای رشته های علوم پایه ۵۰ درصد و برای رشته های علوم انسانی به ۲۵ درصد برسد.

ساماندهی پذیرش دانشجویان تحصیلات تکمیلی بر مبنای نیازها و ظرفیتهای بومی

-تدوین و ابلاغ آیین نامه نحوه فعالیت کارگزاران

نخستین کنفرانس ملی کنکاش های علوم انسانی در مدیریت، کارآفرینی، اقتصاد و حسابداری

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۳/۱۱

پژوهش و فناوری از سوی وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با همکاری معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور - پیشنهاد میشود صندوق نوآوری و شکوفایی براساس موضوع ماده "۳" اساسنامه، تا ۲ سال پس از زمان شکل گیری کارگزاران، از آنها در قالب وام و پاداش و صدور ضمانتنامه پژوهش و فناوری حمایتی به عمل آورد.

- تقویت نظام نیازسنجی و مدیریت اطلاعات پژوهش از طریق یکپارچه سازی سامانه های مرتبط مانند ساعت، ساعت، سمات و ... - فراهم سازی بستر حضور صنعتگران خبره در دانشگاهها جهت تدریس بخشی از دروس مرتبط - ایجاد واحدهای کارآفرینی مرتبط با هر رشته در دانشگاه ها؛

- توسعه کارگاه ها و آزمایشگاه های آموزشی -بسترسازی به منظور تأسیس نهادهای تضمین کیفیت آموزش عالی به گونه ای که اداره و عملکرد آن مستقل از دولت باشد -انجام ارزیابی درونی و بیرونی به صورت دوره های و

توسعه و تقویت واسطه های دانشگاه و صنعت از جمله: شرکت های دانش بنیان و پارک های علم و فناوری، کارگزاران پژوهش و فناوری

نخستین کنفرانس ملی کنکاش های علوم انسانی در مدیریت، کارآفرینی، اقتصاد و حسابداری

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۳/۱۱

<p>منظم به منظور اعتباربخشی به دانشگاهها -طراحی و اجرای نظام ملی رتبه بندی دانشگاه ها مبتنیبر مأموریت های کلی نظام آموزش عالی کشور و خروجی های ارزیابی درونی و بیرونی؛</p> <p>- طراحی الگوی بودجه ریزی عملکردمحور در نظام آموزش عالی مبتنی بر داده های حاصل از ارزیابی ها.</p> <p>-بسترسازی به منظور اجرایی شدن کامل اسناد آمایش آموزش عالی</p> <p>- طراحی اقدامات پیگیرانه جهت اجرایی شدن طرح ساماندهی آموزش عالی ازسوی وزارت علوم.</p> <p>-اصلاح شیوه پذیرش دانشجویمان مقاطع تحصیالت تکمیلی براساس مسئله محوری و قراردادهای پژوهشی.</p> <p>- به روز رسانی مداوم رشته های دانشگاهی -اضافه نمودن مأموریت رصد حوزه های مختلف علمی به مأموریت های شورای گسترش آموزش عالی</p> <p>-الزام به بازنگری رشته ها به خصوص در حوزه هایی که سرعت تحول آنها بیشتر</p>	<p>به روزرسانی مواد و تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی</p> <p>توجه به مهارت آموزی در دانشگاه ها و پذیرش دانشجو با توجه به نیاز روز جامعه</p> <p>تقویت نظارت بر عملکرد و ارزیابی های دورههای از کیفیت خروجی های دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی</p>	<p>ارتقای کیفیت آموزش عالی</p>	<p>- کم توجهی به بازنگری و به روزرسانی رشته های دانشگاهی و سرفصل های آموزشی متناسب با نیاز جامعه و بازارکار و تحولات فناورانه</p> <p>- کم توجهی به آموزش های مهارتی و کارآفرینی</p> <p>-ارتباط ضعیف دانشگاه با جامعه و</p>	
--	---	--------------------------------	--	--

نخستین کنفرانس ملی گنگاش های علوم انسانی در مدیریت، کارآفرینی، اقتصاد و حسابداری

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۳/۱۱

<p>از سایر حوزه‌هاست در بازه های زمانی کوتاه مدت (یک یا دوساله).^{۱۰}</p>	<p>بازطراحی نقش و کارکرد آموزش عالی مبتنی بر آمایش آموزش عالی و مأموریت‌گرایی دانشگاه‌ها</p> <p>ایجاد تحول در بخش ورودی سیستم آموزش عالی</p> <p>بازنگری رشته‌های تحصیلی مبتنی بر نیازها و مسائل حال و آینده</p>		<p>در نتیجه عدم شناخت دقیق از نیازهای اجتماعی</p> <p>- دانش بر نبودن اقتصاد کشور و ضعف در استفاده از نتایج تحقیقات بنیادین</p> <p>- سازوکار نامناسب تعریف پژوهش‌ها پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها برای دانشگاه‌ها و مراکز علمی</p> <p>- روشن نبودن مسائل، نیازها و اولویت‌های مراکز خدماتی، صنعتی، کشاورزی</p> <p>- بی‌اعتمادی جامعه و صنعت به دانشگاه برای انجام پروژه‌ها</p> <p>- نبود فهم و زبان مشترک از مسائل و موضوعات</p> <p>- رقابت‌پذیر و دانش‌بر نبودن صنعت در کشور</p> <p>- وجود بودجه‌های دولتی و در نتیجه رغبت کم دانشگاه‌ها جهت افزایش درآمدهای اختصاصی</p> <p>- اثربخش نبودن سازوکارهای حقوقی و قانونی مورد استفاده برای ارتباط میان دانشگاه با صنعت و جامعه</p>	<p>نبود ارتباط مناسب میان دانشگاه با جامعه (صنعت، کشاورزی، خدمات و...) و در نتیجه بیکاری فارغ التحصیلان دانشگاهی به دلیل متناسب نبودن آموزش‌های دانشگاهی با نیازهای بازار کار</p>
---	---	--	---	---

جعیندی

^{۱۰} لازم است اشاره شود که بحث بازنگری رشته‌های تحصیلی، موضوع جزء ۳ تبصره ۷ ماده ۱ قانون احکام دائمی است. برنامه‌های توسعه مصوب ۱۳۹۶/۰۱/۱۶ است.

نظام آموزش عالی و تحقیقات به عنوان پیشران توسعه و پیشرفت در حوزه های مختلف صنعت، خدمات، کشاورزی و ... نقش و تأثیر ویژه ای در برنامه های دولت ها دارد. در پژوهش حاضر با در نظر گرفتن اهمیت این موضوع، اقدام به بررسی وضعیت موجود نظام آموزش عالی و پیشنهاد اولویت های دولت در این حوزه با نگاه بر تجاری سازی آموزش عالی و برخی سیاست های قابل انجام جهت نیل به این اولویت ها شده است. با توجه به گسترش کمی قابل توجه آموزش عالی در دهه های گذشته و همچنین در نظر گرفتن شرایط کشور از ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ... اولویتهای شناسایی شده در این پژوهش عبارتند از:

۱. انسجام بخشی ساختار سیاستگذاری
۲. تبدیل علم به ثروت و قدرت به خصوص از طریق حمایت از پژوهش های کاربردی و تقاضامحور
۳. ارتقای کیفیت آموزش عالی از طریق تقویت نظارت و ارزیابی نظام دانشگاهی و خروجی های آن، فراهم نمودن بستر اجرای آمایش آموزش عالی و بازنگری رشته های تحصیلی مبتنی بر نیازهای جامعه و بخش های متنوع آن.

منابع

- [۱]. نقشه جامع علمی کشور
- [۲]. سیاستهای کلی علم و فناوری
- [۳]. آییننامه ارتقای اعضای هیأت علمی آموزشی و پژوهشی و فناوری، مصوب ۱۳۹۶/۱۲/۱۸ مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی
- [۴]. آیین نامه دوره دکتری، مصوب ۱۳۹۴/۱۱/۲۴ شورای عالی برنامه ریزی
- [۵]. قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور، مصوب مجلس شورای اسلامی ۱۳۹۶/۱۰/۱۶
- [۶]. گزارش بانک جهانی در خصوص صادرات فناوریانه
- [۷]. آمار آموزش عالی ایران، سال تحصیلی ۱۳۹۸ - ۱۳۹۷ (۱۳۹۹). موسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی
- [۸]. عباسی، بدری، قلی پور، آرین، و پیران نژاد، علی. (۱۳۸۶). پیامدهای ناخواسته تجاری سازی در آموزش عالی. پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، ۱۳(۴) ۱۵۵-۱۸۲. <https://sid.ir/paper/67948/fa>. SID.
- [۹]. بریمانی، خدیجه و آقاتبار رودباری، جمیله و صفاریان همدانی، سعید، ۱۳۹۶، تجاری سازی آموزش عالی؛ پیامد ها، چالش ها و راهکارها، کنفرانس بین المللی چالشها و راهکارهای مدیریت و توسعه اقتصادی، <https://civilica.com/doc/631730>
- [۱۰]. برزگر، علی. (۱۳۷۱). نگاهی بر مفهوم سیاست علمی. رهیافت، ۳(۳)، www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1204169
- [۱۱]. اولویتهای پیشنهادی نظام آموزش عالی و تحقیقات در برنامه هفتم توسعه، کد موضوعی: ۲۷۰، شماره مسلسل: ۱۷۹۲۱، آذرماه ۱۴۰۰. معاونت پژوهشهای اجتماعی و فرهنگی. دفتر مطالعات فرهنگی و آموزش
- [۱۲]. هاشم نیا، شهرام، عمادزاده، مصطفی، صمدی، سعید، و ساکتی، پرویز. (۱۳۸۸). روش های تجاری سازی در آموزش عالی و چالش های آن. آموزش عالی ایران، ۲(۲) (پیاپی ۶)، ۳۵-۵۷. <https://sid.ir/paper/135903/fa>. SID.
- [۱۳]. شمس، ناصر، و احمدگلی، کامران. (۱۳۸۴). تجاری شدن آموزش عالی. سیاسی اقتصادی، - (۲۱۳-۲۱۴)، ۱۲۲-۱۲۵.
- [۱۴]. خاکی، ایمان، مجیبی، تورج، معمارزاده طهران، غلامرضا. (۱۴۰۰). تبیین الگوی تجاری سازی دانش در مراکز آموزش عالی با تاکید بر عامل فرهنگی (مورد مطالعه: دانشگاه آزاد اسلامی). فصلنامه علمی مطالعات میان فرهنگی، ۱۶(۴۹)، ۳۱-۶۰.
- [۱۵]. بریمانی، خدیجه و آقاتبار رودباری، جمیله و صفاریان همدانی، سعید، ۱۳۹۶، تجاری سازی آموزش عالی؛ پیامد ها، چالش ها و راهکارها، کنفرانس بین المللی چالشها و راهکارهای مدیریت و توسعه اقتصادی، <https://civilica.com/doc/631730>
- [۱۶]. الوردی، سجا، ۱۴۰۱، آموزش و تجاری سازی علم و دانش، اولین همایش بین المللی و چهاردهمین همایش ملی آموزش، تهران، <https://civilica.com/doc/1624095>
- [۱۷]. آخسروی، فائزه، چاحوسی، زهرا، ۱۴۰۱، تجاری سازی دانش؛ رویکردی به سمت توسعه دانشگاهی، اولین همایش بین المللی و چهاردهمین همایش ملی آموزش، تهران، <https://civilica.com/doc/1624088>
- [۱۸]. عرفان، آرزو، ناد، محمد علی. (۱۳۹۹). تدوین و اعتبار یابی مدل تجاری سازی دانش برای آموزش عالی کشور (یک مطالعه آمیخته). آینده پژوهی مدیریت، ۳۱ (شماره ۲ (پیاپی ۱۲۱))، -.

[۱۹] بدری عباسی، آرین قلی پور، علی پیران نژاد، (۱۳۸۶). پیامدهای ناخواسته تجاری سازی در آموزش عالی، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، ۱۳(۴)، ۱۵۵. magiran.com/p517824

[20] Bok, D. (2003). *Universities in the Marketplace: The Commercialization of Higher Education*. Princeton University Press. <http://www.jstor.org/stable/j.ct7svxh>

[21] Shahram Hashemnia, Mostafa Emadzadeh, Saeid Samadi, Parviz Saketi, (2009). *The Methodological Challenges of Commercialization of Research Products in Iranian Higher Education*, *Iranian Higher Education*, 2(2), 35. magiran.com/p779556